

LIESBETH SLUITER

SUPERBASTAARD

De kosmopolitische kip

De kippen van kunstenaar Koen Vanmechelen kakelen over de hele wereld, van Kemzeke tot Tanzania. Het zijn vogels van velerlei pluimage, resultaat van grensoverschrijdende kruising. "Ik blijf rassen kapotmaken".

LIESBETH SLUITER

In het Utrechtse Centraal Museum kraait een haan. Driemaal, we zijn gewaarschuwd: the Cosmopolitan Chicken, Koen Vanmechelen's levende kunstwerk-in-wor- ding, is niet vrijblijvend. Twintig kippen scharrelen rond in ruimbeteten kooien met veel stro en een dag- en

nachtverblijf. Ze ogen prachtig; alleen een majestueuze haan heeft het schaamrood op zijn kale kont die leeggeplukt is door een treiterkipje. Op de kooien staan namen van oude en nieuwe kippenrassen: Mechelse Koekoek, Redcap, Uilebaard, Mechelse Bresse, Mechelse Dresdner. Allen

deelnemer aan een wereld-omspannend kruisingsproject dat niet afstevent op raszuiverheid, maar op de geboorte van de Superbastaard, de Kosmopolitische Kip. Door alle grenzen heengebroken, ijzersterk door genenvermenging en als zodanig metafoor voor de noodzaak van multiculturaliteit in de menselijke samenleving. Want hoewel Vanmechelen uitdrukkelijk geen activist is, wil hij als kunstenaar wel op de maatschappij reflecteren. "Kruisen tussen rassen is niet alleen een praktische noodzaak om inteelt en degeneratie te voorkomen, maar ook een filosofisch idee. Je moet over grenzen heen om te overleven. Kruisen gaat uit

van dualiteit, een belangrijk begrip dat ons leert rekening te houden met de ander. Als men de angst voor het vreemde overwint, ontstaat iets nieuws, een mutatie, evolutie. Het staat tegenover klonen, waarvan ik het voordeel niet zie. Diversiteit zet de wereld in beweging. Daarom blijf ik rassen kapotmaken."

Oerkip

Koen Vanmechelen is tot de kip gepredestineerd. "De kip heeft mij gezocht, als vijfjarige had ik al een broedkast. Met de Kosmopolitische Kip ben ik nu vijftien jaar bezig, dag en nacht. Ik ga regelmatig op Himalaya-expeditie om de Red Jungle Fowl te bestuderen, oerkip en voorouder

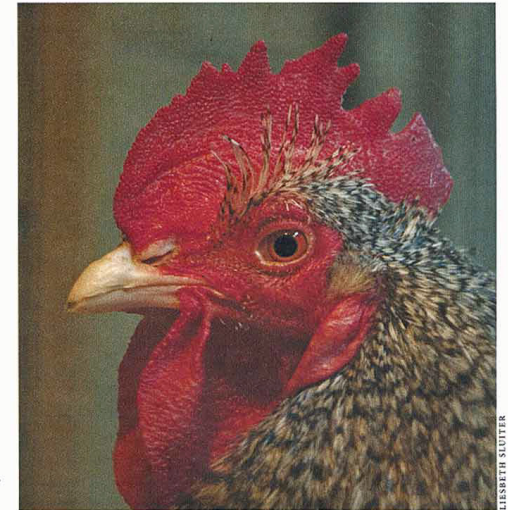
"Als wij de kip misbruiken, gaat hij ons besturen"

van onze kippen. Die leeft daar nog in het wild, niet voor niets op de grens van bos en bewoonde wereld: hij heeft interesse in ons! Daar begint het verhaal van domesticatie, een pijler van onze samenleving. Er is een gezamenlijke tocht van mens en kip door de geschiedenis. Gaat het goed met de een, dan gaat het goed met de ander. 7500 jaar geleden is de domesticatie begonnen in het Verre Oosten. In Europa is vervolgens gedi- versifieerd, in de Verenigde Staten geïndustrialiseerd. Ook wij hebben omwille van economische groei steeds meer interesse in multiples, in soortgelijke exemplaren. We denken een opperwezen te zijn, we creëren vlees op poten, zonder resistentie. De vogelpest waarschuwt ons voor de terugslag. Als wij de kip misbruiken, gaat hij ons besturen. We moeten bescheiden zijn, een beetje meer schrik hebben voor de natuur.

Want op een dag schudt de natuur ons eruit." Toch is ook Koen Vanmechelen niet bepaald bescheiden. Acht kweekcentra over de hele wereld, tien generaties kruisingen en zevenhonderd nieuwsoortige kippen – hij heeft nogal wat op zijn geweten. "Ik pleit mezelf niet vrij. Maar mijn project licht het leven uit. Ik doe niets wat niet mag en mijn kippen hebben nauwelijks slechte poten of scheve tenen. De kip heeft inbreng, ik ben ervan overtuigd dat ze mij vertelt wat ik morgen moet doen. Uit mijn eerste kruising tussen de Mechelse Koekoek – een Belgische vleeskip – en de Poulet de Bresse – gastronomische trots van Frankrijk – werd op eclipsdag (zonsverduistering, red.) een zwart kuiken geboren tussen allemaal witte. Deze verwekte vervolgens veertien kuikens bij een Engelse Redcap, een soort die door inteelt zo goed als onvruchtbaar is geworden.

LIESBETH SLUITER

LIESBETH SLUITER

In de Times stond dat de Kosmopolitische Kip de Europese Unie versloeg: België en Frankrijk bliezen samen Engeland nieuw leven in!"

Pensioenweide

De keuze van te kruisen rassen is nooit toevallig. Nederlandse genen werden gedoneerd door de Uilebaard, een sterk ras dat al door Jan Steen geschilderd werd. Het grote Amerika doet mee met de Jersey Giant. Duitsland leverde het Dresdner Huhn, gecreëerd om het naoorlogse Duitsland weer op poten te krijgen. De laatste ingestapte kip, de Denizli Longcrower, komt uit Turkije, al enige tijd op de wip bij de Europese Unie. Maar krijgt de museumbezoeker al deze sociale en filosofische achtergronden mee? "Ik ben niet naïef," zegt Vanmechelen, "veel mensen zien alleen kippen in een museum. Maar anderen worden diep geraakt, ze voelen dat het over evoluties in de samenleving gaat. Sommigen zeggen dat ze nog nooit zo naar de kip gekeken hebben, met respect, met oog voor de cultuur erachter." Hij plakt geen auteursrecht op de gekruiste kippen, noch

op de tekeningen, beelden, video's en installaties die deel uitmaken van het project. "Uit dat hout ben ik niet gesneden. Mijn werk leeft op de energie van de wereld. Kennis is mutatie, geen bezit. Je muteert zelf voortdurend, ik moest boer zijn om kunstenaar te worden. De kunstenaar van vandaag is een man die rondgaat in de wereld. De kunst van Warhol was kritiek op de consumptie- maatschappij. Picasso sneed de mens aan stukken om hem opnieuw te construeren – een manier om te ontsnappen aan de dictatuur van zijn tijd. Echte kunst is gevaarlijk." En eet Koen Vanmechelen kip? "Zeker. De kip biedt ons veel, ook als voedsel. Maar van mijn project eet ik alleen de eerste, ongekruiste generatie. Volgende generaties gaan naar de pensioenweide, bij mij thuis. Als ze doodgaan, worden ze opgezet."

The Cosmopolitan Chicken, tot en met 12 augustus in het Centraal Museum in Utrecht. Meer werk van Vanmechelen in de Kunstas/Verbeke Foundation in Kemzeke (bij Antwerpen), van 2 juni tot 28 oktober. www.koen-vanmechelen.be